

Mementó a járdán

Németországból indult az a nemzetközi mozgalom, amelynek ötletgazdája és aktivistái holnap Szegeden és Makón emlékező macskakövek elhelyezésével hívják fel a figyelmet a holokauszt áldozataira.

Az Emlékező macskakövek elnevezésű projekthez, amely a második világháború alatt elhurcolt áldozatokról – zsidókról, romákról – emlékezik meg sajátos módon, áprilisban csatlakozott Magyarország. Egy német művész, a kölni *Gunter Demnig* kisméretű macskakövekre applikál egy réztáblát, amin az elhurcolt személy adatai szerepelnek a deportálásának időpontjával, valamint meggyilkolásának helyszínével. Ezeket a táblákat az utolsó választott lakhelye előtt a járdára helyezi el a művész – ezzel emlékeztetve a járókelőket a vérszörnyesakra. A projekt civil kezdeményezésként indult, Németországban már tíz éve adományokból gyűjtik össze a pénzt az újabb és újabb macskakövekre. Eddig csaknem 11 ezret helyeztek el. A projekt különlegessége, hogy nem egyetlen mementóról van szó, hanem a kövek sajátos em-

lékműhálót alkotnak, amely mint köztéri művészeti alkotás folyamatosan épül és bővül, ráadásul nem a házak falán; hanem a lábunk alatt.

Magyarországon április végén Budapesten illesztette a járdába a művész az első köveket a német-magyar együttműködést segítő Bipolar támogatásával. A Ráday utcában három áldozatnak állítottak így emléket. Ezen a héten országsszerte folytatódik a projekt: a kölni művész kelet-magyarországi városokban, falvakban helyez el újabb 32 emlékező macskakövet. Nagykovács, Szolnok, Kiskunhalas, Újfehértó, Kisvárdra és Mátészalka mellett Szegedre és Makóra is kerül emlékkő. Gunter Demnig szerdán délelőtt 11 órakor Szegeden, a Bolyai utca 2. számú ház előtt helyezi el az első macskakövet, majd további négy helyszín következik, 16 órákor pedig Makón, a zsinagógában nyílik kiállítás, onnan indulnak az Eötvös utca 20. szám elé. A projekt honlapján (www.macskako.net) további információk találhatók a kezdeményezésről.

H. ZS.

SZEGEDI ÉS MAKÓI ÁLDOZATOK

Szegeden öt áldozatnak állítanak emléket: a Bolyai u. 2. szám előtt a deportálás közben elhunyt Hollender Józsefnek (1886–1944), a Tisza Lajos krt. 76.-nál a Felixdorfbán meghalt dr. Birnfeld Sámuelnek (1906–1944), a Püspök u. 11/a-nál az Auschwitzban megölt Müller Lászlónak (1889–1944), a Szűcs u. 3. szám előtt az Ukrajnában elhunyt Seelenfreund Józsefnek (1905–1943), valamint a Somogyi u. 23. szám előtt az Auschwitzban meggyilkolt Kovács Samunénak (1874–1944). Makón főként Auschwitzba deportáltakra emlékeztetnek a kövek: az Eötvös utca 20. szám előtt Montág Vilmosra (1885–1944), a Széchenyi tér 8. szám előtt Teltsch Adolfrá (1887–1944), Teltsch Adolfné Domán Gizellára (1881–1944), a munkaszolgálatban eltűnt Teltsch Pálra (1805–?), dr. Fried Ármirra (1867–1944), a Széchenyi tér 7. szám előtt dr. Vidor Rezsőre (1882–1944), valamint a keleti fronton munkaszolgálatban eltűnt Vidor Pálra (1919–1943).

Bioetanol kukoricából

Készülnek a környezeti hatástanulmányok a bioetanolt előállító üzem telepítéséhez a szentesi határban. A svéd Sekab cég jövőre tervezi felépíteni a gyárat a fábíáni út mellett.

A svéd Sekab nevű cég négy bioetanol-üzemet tervezett építeni Magyarországon. Ezek közül kettő már működik a Dunántúlon. A szentesi önkormányzattal még tavaly kezdődtek a tárgyalások hasonló profilú gyár telepítésére. *Szirk Imre* polgármester lapunknak elmondta: folyamatban van a svéd társasággal a szerződés-kötés, akárcsak a környezeti hatástanulmányok készítése. A tervek szerint a fábíáni út mellett, az úgynevezett Árpádmajor területén épül a gyár, ahol kukoricából állítják majd elő az energiát. A létesítményben harminc dolgozót foglalkoztatnak. Ennek az üzemnek az Árpád-Agrár Zrt. lesz a gesztora, amely több száz termelőt integrál az elképzelések szerint. A szentesi gyár működéséhez évente 300 ezer tonna ipari minőségű kukoricára lesz szükség. A

polgármester szerint ez azért előnyös, mert megoldja a szentesi és a térség gabonatermelőinek értékesítési gondjait. A befektetők jövőre kezdik az építkezést.

Hazánkban jelenleg egymillió tonna kukorica szükséges 250-300 ezer tonna bioüzemanyag előállításához. A Szent István Egyetem professzora, *Márai Géza* úgy véli: ez a termény mennyiség csak akkor biztosítható, ha a korábbi évekhez hasonlóan kiemelkedő lesz a terméshozam. Ha nem, akkor szerinte összeomlhat hazánkban a bioetanol-termelés, mert az állattenyésztésben, a vegyiparban és a vetőmagtermelésnél is alapanyagként használják a kukoricát. A kormányzati elképzelések szerint 8-12 bioetanol-üzem létesül az ország különböző részein.

B. I.

Tajti László huszonöt éve a természetvédelemben

A szikes tó megmentője

Víz- és enyhe mocsárszveget hoz a szemhatárig elhúzó, csillogósűrű tó felől a szél. A pusztaszeri Búdös-szék – így hívják a tavat – egyáltalán nem bűdös. Szikesnek viszont elég szikes – erre utal a „szék”. Megmaradása többek közt Tajti Lászlónak köszönhető, aki huszonöt éve dolgozik a természetvédelemben.

A tóparti megfigyelőtoronyban nézelődünk, a sok kilométerre hordó távcső közel hozza a szélfozdotta szikes tó vakítófehér tonyját. Rengeteg, ritkán látott madár: végtelenül hosszú lábú gólyatölcs, fölfelé hajló csőrű gulipán, geggenő nyári lúd, fekete fejű szarcsensirály...

Nyaraló darvak Pusztaszeren

Arrébb sűrű, nagy madarak, a távcső rögtön kideríti: darvak! Nálunk nyaralnak, nem vonultak tovább északi költőterületeikre – talán nincs messze az idő, mikor újra fészket raknak itt, a szegedi határban, mint száz évvel ezelőtt.

Madárnézés közben Tajti László a munkájáról, a természetvédelem eredményeiről, gondjairól mesél. Akad miről: huszonöt éve természetvédelmi őr, itt kezdte, a pusztaszeri Búdös-széken, és ma már a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóságának őrszolgálat-vezetője, a közelmúltban kapott Magyar Köztársasági Bronz Érdemkereszt kitüntetéssel. Hozzá tartozik a Bács-Kiskun megye egészén, s a fél Csongrád megyében illetékes igazgatóság összes, a természetvédelmi őrszolgálattal kapcsolatos feladata. Milyen eredményekre büszke leginkább? Például, hogy a Búdös-szék természetes szikes tó maradhatott.

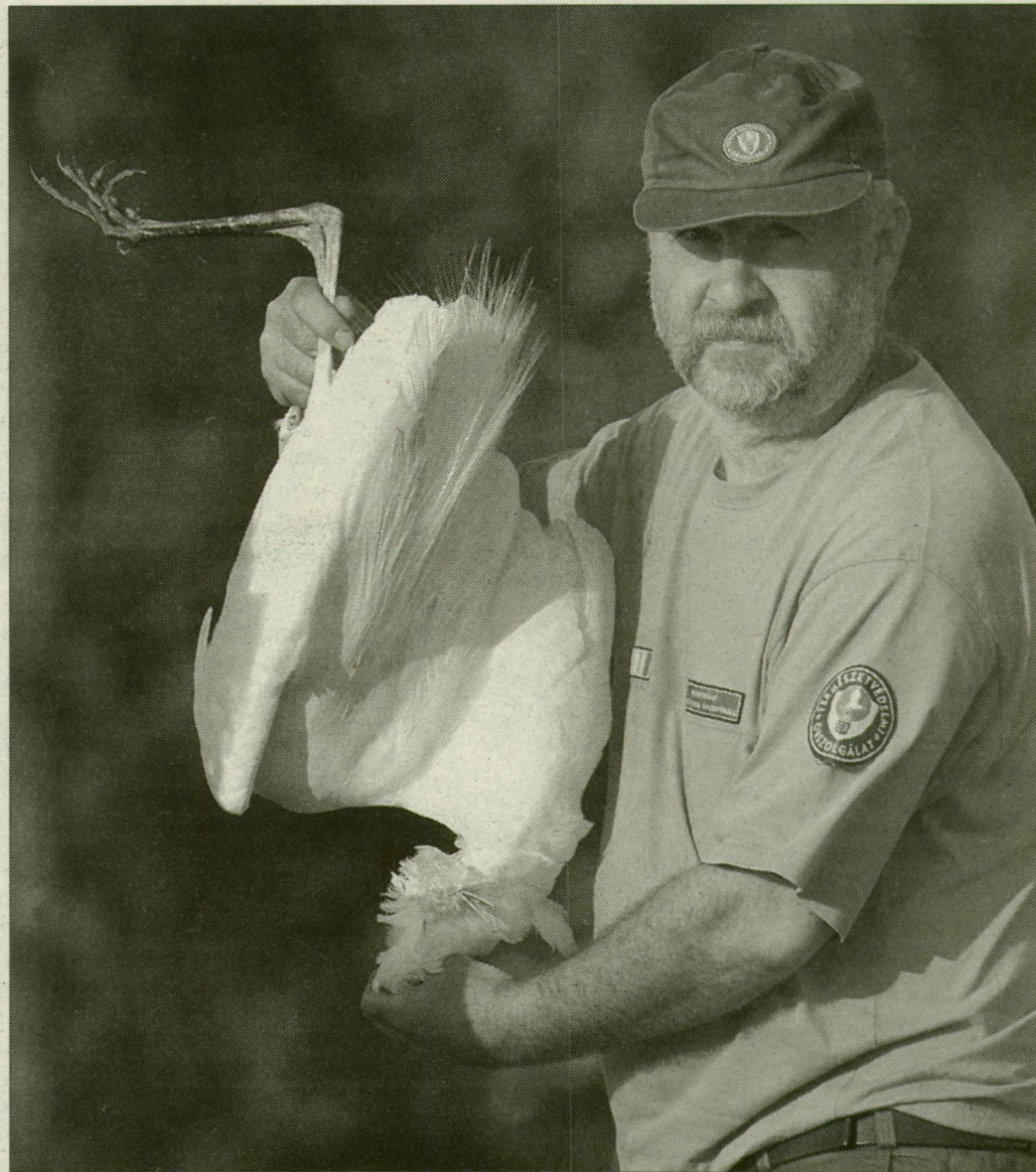
– Ez csak látszólag magától értetődő: én láttam a terület gazdasági hasznosításával kapcsolatos terveket – mondja. A Dél-Alföld egykori számtalan szikes tava közül alig néhány maradt meg eredeti állapotában – s köztük ez a „legigazibb”. A többi lecsapolták, kacsatelep lett belőlük, és így tovább.

Újratermesztett víz

De arra is akad példa, hogy gazdasági hasznosítás alá vont területeket sikerült újratermesztés...

SORSFORDÍTÓ SZAKÁLL

– Már gyerekkoromban elhatároztam, hogy természetvédelmi őr leszek – mondja az őrszolgálat-vezető. – Minden erre jelölt ki: édesapám érzés volt, emlékéim ma is őrzik az általa ültetett erdők. Korán kapcsolatba kerültem a szakmai körökkel, mégis, csak többéves kitérő után kerülhettem a természetvédelem területére. A cégem egyik személyzetise önkényesen parancsba adta még a nyolcvanas években, hogy vágassam le a szakállamat. Nem vágattam, erre áthelyeztetett máshová. Onnan aztán eljuthattam végre a természetvédelemhez. Akkor kezdődött ez a huszonöt év.

Tajti László – egy elektromos légvezetéken fönnaadt, sérült nagy kócsaggal

Fotó: Máté Bence

szetesíteni, revitalizálni, mint Nyugat-Európában ma már sokfelé történik. Tömörkény-Csanytelek határában búzaföldként hasznosított, volt halastómedreket vásárolt föl a nemzeti park több mint száz hektáron, ezeket alakították vissza szigetes-zátonyos, hol sekély, hol mély, természetközeli tóvá. Annnyira sikeresen betölti élőhelyszerepét, hogy pár éve a Kárpát-medence szarcsensirály-állományának a fele ott fészkel! S ott alakult ki az ország egyik legnagyobb kócsag- és gémelepe. Nemzetközi hírű ez a madárélelőhely – a világ minden tájáról érkező kutatók zarándokhelye. A szakember egyébként sokszor a madármentő szerepét is

betölti, származzék a megmentendő madár természetvédelmi területen belülről vagy kívülről; kivált az elektromos légvezeték-ek veszélyesek a madarakra. Szintén Tajti László kezdeményezésére kerültek vissza Pusztaszer határába a bivalyok – a hatvanas évekig gyakran tartották erre felé ezt az archaikus háziállatot –, s a palaszín, lantszarvú szürkemarák.

A pusztaszeri iskolában természet- és környezetvédelmi nevelési program folyik – ez szintén az elhivatott természetvédelmi őrnek köszönhető. Mi ebben a különleges, hiszen ma már országsszerte elterjedt az iskolákban folyó természet-, környezetvédelmi nevelés. De több, mint húsz éve hozta létre a programot – akkoriban másutt ilyenről nem is hallottak. Az eredmény: 2003-ban környezetvédelmi miniszteri elismerő oklevéllel díjazták a más intézmények számára is példaként szolgáló programért az iskolát.

Quadmotorosok kártétele

De gondok is akadnak. Amikor Tajti László Pusztaszerre került,

A VILÁG KÖZEPE

– A pusztaszeri Búdös-szék a nyugalom szigete, és a világ közepe – mondja gyakran Tajti László. A legfőbb visszaigazolást erről egy innsbrucki madarásztól kapta, aki gyakran járt ide, s egyszer aztán befizetett egy kelet-afrikai madarászszafarira. Onnan írta a természetvédelmi őrnek, rengeteg a madár, minden fantasztikus, de valahogy mégsem az igazi – úgyhogy üzeni Afrikából: a pusztaszeri Búdös-szék valóban a világ közepe.

a nagyüzemi házilbatartás okozta a problémákat – a rengeteg ürülék ösgepes, szikes területeket tett tönkre –, s az, hogy sokan jártak gombászni a madárrezervátumba. Jelenleg különböző technikai sportok művelői veszélyeztetik a tájat, például quadosok, madarakat világgá zavaró paplanernyősök.

– A legnagyobb feladatunk – mondja végül a szakember – megértetni az emberekkel, hogy nem öncéllúan védjük e területeket. Az itteni élővilág nemzeti és összeurópai kincs.

F. CS.

Makón adják majd át két évente az új Pulitzer-díjat

Félmillió díj és névre gravírozott szobor jár hazánk legjobb ifjú újságíróinak – Pulitzer Szülővárosának Díját Makón adják át, először idén októberben. Az önkormányzati kezdeményezést az oktatási tárca és a MUOSZ is támogatja.

Makón az idei esztendő Pulitzer emlékének szentelte az önkormányzat. A legendás sajtóbirodalom alapítója a Maros-parti városban született 160 éve. Az emlékének legjelentősebb és legmaradandóbb értékének a fiatal magyar újságíróknak kiírt országos pályázatot szánják. A Pulitzer Szülővárosi Díjhoz Makó képviselő-testülete és az oktatási minisztérium is 500-500 ezer forintos pályadíjat ajánlott, remélik: ez olyan vonzerőt jelent, amely felkelti az ifjú tollforgatók figyelmét.

Molnár Lászlótól, a makói Pulitzer-kollegium igazgatójától és a sajtómágnás emlékének helyi ápolójától megtudtuk:

benyújtott pályaműveket a Pulitzer József Emlékbizottság tagjai bírálják el, ennek tagjai: *Baló György*, az MTV igazgatója, a zsűri elnöke, *Mandur László*, a Országgyűlés alelnöke, *Eötvös Pál*, a MUOSZ elnöke, *Vince Mátyás*, az MTI elnöke, *Pálffy István*, az MTV Híradó műsorának műsorvezetője, *Bárdny Péter*, a magyarországi Pulitzer Emlékdíj Alapítvány kurátora, *Vámos Miklós* író és *Csillag András* szegedi Pulitzer-kutató. A bírálók közé invitálták lapunk főszerkesztőjét, *Setey Andrást* is.

– A pályázatok benyújtására két kategóriában van lehetőség: középfokú és felsőfokú intézményben tanuló újságírók nevezhetnek, a munkák leadásának határideje augusztus 30. A díj átadására október 30-án kerül sor, Makón. A nyertesek a fél-félmillió forintos díj mellett Pulitzer József 1997-ben átadott szobrának kézbe fogható méretű másolatát is megkapják.

HILLER: TERMÉSZETESEN TÁMOGATJUK

Hiller István miniszter tegnap Buzás Péter polgármesterrel együtt hivatalosan is meghirdette a makói pályázatot. Az oktatási és kulturális miniszter azt mondta, természetes, hogy csatlakoztak a kezdeményezéshez, amelynek nemcsak az emlékdíj átadása a célja, hanem a fiatal tehetségek felkutatása is. Az OKM jövőre is odaadja a félmillió forintot a díjazásra. A tájékoztatón *Baló György*, az MTV vezető újságírója és *Eötvös Pál*, a MUOSZ elnöke arról szólt, szükség van a minőségi utánpótlásra a haza sajtójában, ezért tölt be fontos szerepet ez a pályázat.

Úgy tervezik, hogy a díjat két évente adják át, és szeretnék, ha az országos Pulitzer Emlékdíj átadásának is a szülőváros adhatna helyet. A pályázat benyújtásának alsó korhatára 14, a felső pedig 25 év.

I. SZ.

Eötvös Pál, a MUOSZ elnöke, Hiller István oktatási és kulturális miniszter Buzás Péter makói polgármesterrel a budapesti tájékoztatón. Támogatják a város ötlejét

Fotó: MTI